

Waarschuwing hoge kritieke opbrengstprijzen op studiedag adviesbureau Liba

Hoe duurzaam groeien?

Melkveebedrijven moeten eerst groeien in rendement om vervolgens rendement uit groei te halen. Dat was een van de belangrijke boodschappen tijdens de studiedag van adviesbureau Liba. De stijging van de kritieke opbrengstprijzen op de melkveebedrijven baart de adviseurs zorgen.

tekst **Annelies Debergh**

Een studiedag voor erfbetre-
ders in Herentals. Met het
nieuwe initiatief zag advies-
kantoor Liba kans om ach-
tergrondinformatie over de
melkveehouderij te versprei-
den aan een heel specifieke
– nauw aan melkvee gerela-
teerde – groep erfbetre-
ders. Dat de Belgische melkvee-
houders aan een inhaalbewe-
ging bezig zijn op het vlak
van investeringen, zal voor
de vele bezoekers in de zaal
niet het grootste nieuws zijn
geweest. Dat de kritieke op-
brengstprijzen in vijf jaar tijd op
de doorsnee melkveebedrij-
ven flink de hoogte in is ge-
gaan daarentegen wel.
'In 2009 lag de kritieke op-
brengstprijzen op onze melk-
veebedrijven op 24,21 euro
per 100 liter meetmelk. In
2013 lag dat cijfer op 31,27
euro per 100 liter meetmelk.'
Johan Achten van adviesbu-
reau Liba illustreerde de stij-
ging van de kritieke op-
brengstprijzen aan de hand van
enkele grafieken. 'De evolutie
van de kritieke opbrengst-

prijzen baart ons zorgen. De af-
gelopen vijf jaar lag de gemid-
delde melkprijs op ongeveer
32 euro per 100 liter meet-
melk. De kans bestaat dat de
helft van de melkveebedrij-
ven in moeilijkheden komt
als de melkprijs daalt naar
het meerjarig gemiddelde.
Voldoende buffers aanleggen
om dit op te vangen is belang-
rijk, maar niet altijd mogelijk
voor deze bedrijven.'

Meer vreemd vermogen

Ook over de stijging van het
aandeel vreemd vermogen
per koe maakte Johan Achten
een nuchtere kanttekening.
Die nam van 5262 euro per
koe in 2009 toe tot 5836 euro
per koe in 2013. 'Enkel in Ne-
derland en Denemarken ligt
dat cijfer nog hoger richting
10.000 euro per koe. In de
Verenigde Staten komt dat
cijfer op 2000 tot 3000 euro
per koe op grondloze bedrij-
ven, terwijl Australische en
Nieuw-Zeelandse bedrijven
het niet abnormaal vinden
om schuldenvrij te zijn en uit

Johan Achten:
'Saldo 2014 wordt
voor melkvee
vergelijkbaar met
dat van 2013'

de kasstroom te investeren.'
In elk geval maakten de
melkveebedrijven de afgelo-
pen jaren enkele flinke ont-
wikkelingen door. 'De bedrij-
ven groeien en intensiveren
en de koeien blijven steeds
meer op stal.' Johan Achten

verwees naar de stijging van
gemiddeld 100 koeien rich-
ting 144 op de Liba-bedrijven.
Het aantal geproduceerde li-
ters per hectare ging van
16.162 naar 20.077 liter en de
geproduceerde liters per ar-
beidskracht gaan van onge-
veer 435.758 liter per arbeids-
kracht in 2008 richting
605.451 liter per arbeids-
kracht in 2013. 'De arbeids-
druk is op de bedrijven de
voorbij jaren fors gestegen.
Het is belangrijk dat onderne-
mers zich de vraag blijven
stellen hoe ze dat werk alle-
maal willen rondzetten. Ar-
beid wordt nog te weinig in-
geschat bij uitbreidingen.'

Koemanager

De factoren voor een succes-
volle groei werden in kaart
gebracht door Liba-medewer-
ker Niels Achten. Hij onder-
zocht de cijfers van 131 melk-
veebedrijven en analyseerde
de boekhoudingen. 'Een hoog
saldo blijkt de motor onder
de groei van de bedrijven', gaf
hij aan. Het voersaldo per koe
is het beste gecorrigeerd aan
het uiteindelijk gerealiseerde
saldo per koe. 'Streven naar
een hoog saldo per koe bete-
kent een hoge melkproductie,
correcte vervangingskosten
en technisch top draaien
met correcte kosten, kortom
een economisch koemanager
zijn.'
Hoe bedrijven het beste kun-

nen groeien, deed Niels Achten vervolgens uit de doeken. 'Bedrijven moeten eerst groeien in rendement en kunnen dan pas groeien en rendement uit die groei halen', stelde Niels Achten nog. 'Groeien loont, maar niet voor iedereen, zo blijkt uit de praktijk. Streven naar een goed saldo per koe is het belangrijkste om ook een gezonde groei te realiseren.'

Liba-adviseur Steven Eyckens had het in Herentals over het belang van een goed bedrijfsplan om groei voor te bereiden. 'Een bedrijfsplan is een planning van het toekomstig rendement op het melkveebedrijf. Veehouders moeten zich er goed bewust van zijn dat een haalbare toekomstvisie voor het bedrijf niet per definitie gelijk staat aan een optimale toekomstvisie.'

Valkuilen zijn onder meer: een onderschatting van het benodigde bedrijfskapitaal, hogere bouwkosten dan gepland, een tekort aan beschikbare arbeid en het proces om met een groter bedrijf te leren omgaan. 'Als de productieplanning niet gehaald wordt, dan kan dat forse gevolgen hebben. Als bij groei de technische resultaten onder druk staan, dan komt dat dubbel zo hard aan.'

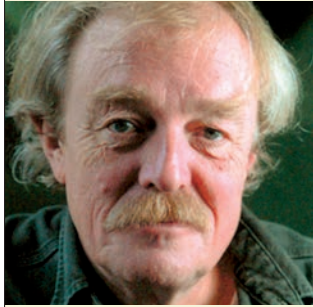
Al of geen superheffing

Johan Achten sloot af met een voorzichtige prognose voor 2014. 'De melkprijs zal naar verwachting een omgekeerde beweging tonen, waardoor het saldo voor 2014 vergelijkbaar wordt met dat van 2013.'

Achten sprak voor 2015 over slechtere economische vooruitzichten voor de melkveehouderij en hekelde tot slot ook de superheffingsproblematiek. 'Het is eigenlijk heel vreemd dat juist op het einde van het quotumtijdperk we nog zo veel rekening moeten houden met het quotum. Voor 2013 wordt al of geen superheffing het verschil tussen een gemiddeld en een heel slecht jaar.'

Jacqueline Cramer, hoogleraar duurzaam innoveren:

'Het is een vergelijking tussen appels en peren. Weidengang scoort beter dan de stal op ammoniakuitstoot en gezondheid, slechter op nitraatverontreiniging en het broeikas-effect verschilt per locatie. Uiteindelijk is het allerbelangrijkste vraagstuk de hoeveelheid koeien.' (NRC)

Midas Dekkers, bioloog en schrijver:

'Waarom kunnen koeien niet vliegen? Het is niet zozeer een kwestie van vleugels, als wel van darmen. Koeien eten gras. Daar zit per sprietje weinig voedzaam in, dus moet er veel van gegeten worden, wat op zijn beurt veel gedarmte vergt. Bij een koe puilt dit bijna uit; een koe is om haar spijsvertering heen gebouwd. Dat geeft haar dat logge. Dat bonkige, dat ouderwets-hoemachineachtige, kortom dat ontroerende.' (Kv)

Bas van der Burg, melkveehouder te Wirdum (Gr.):

'Ik vind dat supermarkten meer met weidemelk kunnen doen. Zet die nu eens op ooghoogte in dat koelvak in plaats van ergens onderin. Wij kunnen als melkboeren een convenant tekenen, maar dan moet de supermarkt wel meedoen.' (BA)

Esther van Middendorp, natuurredactrice:

'Het haar van de blaarkop is veel fijner dan dat van veel andere koeienrassen, soms zelfs wollig te noemen. Hierdoor is zij uitstekend beschermd te-

gen de kou. Zowel in de zwarte als de rode vachten varieert het kleurenpalet. Zo spreken fokkers bij de roodblaar zelfs van appeltaart of tijgerbont.' (LI)

Jan Schilder, aAa-analist:

'Vroeger stond men zich te vergapen aan ronde en modder vette fh-stieren, die eruit zagen als vleeskoeien met totaal geen melk en nu staan we ons te vergapen aan dieren die er soms uitzien als giraffen. Eigenlijk is er niks veranderd.' (Mm)

Sjon Borst, melkveehouder te Heerhugowaard:

'We doen niet aan aAa, maar hebben wel de gedachte in ons achterhoofd. We zorgen ervoor dat onze koeien niet te smal worden. En we houden daarbij het eiwitgehalte in de gaten.' (Hp)

Nadja Jansma, publiciste Vogelbescherming Nederland:

'Moderne melkproductie is goed te combineren met de zorg voor natuur en landschap, zolang we met zijn allen maar een eerlijke prijs betalen voor kaas en melk.' (Vn)

Adrion van Beek, melkveehouder te Breda:

'Vaarzen dienen wel diepte en breedte in de voorhand te hebben. Een vaars zonder een goed ontwikkelde voorhand wordt nooit een goede koe.' (Hp)

Michael McGrath, Ierse slager:

'De Nederlander koopt met het oog: mager vlees, maar de tong zal altijd zeggen dat het vet de smaak geeft.' (LC)

Ruud Huirne, directeur Rabobank:

'Als melkveehouders te veel afhankelijk worden van de hogere prijzen van mais en ander ruwvoer, kan dat risico's met zich meebrengen. Te hoge voerkosten mogen geen molensteen worden.' (NO)

Roos Schuring, koeienschilderes:

'De begroeiing is nog laag, de koe in al haar schitterendheid zichtbaar en schilderbaar. In de zomer kunnen we de koeien (de benen) bijna niet meer zien en als ze achter het riet liggen moeten we op zoek naar een nieuwe plek. Tja, dat zijn zo de problemen van de buitenschilder.' (Cs)

Marije van der Poel, kaasmaakster te Rijpwetering:

'Lekkere kaas begint met het eten van vers gras. Kijk maar eens goed naar de koeien, zie hoe ze genieten. Een blij koe staat garant voor lekkere kaas.' (Bv)

Jacky Kuijpers, melkveehouder met brandroden te Sambeek:

'Ons mam vond die zwartbonten eigenlijk niet zo mooi. Het ziet er altijd vies uit wanneer er mest aan de witte benen blijft plakken en daar heb je met rood, dat op de poten verder naar beneden loopt, geen last van. Valt minder op.' (LI)

Henk van Gerven, SP-lid Tweede Kamer:

'Een koe hoort gewoon in de wei en niet permanent op stal. Bovendien past het bij het Nederlandse landschap.' (dV)

Bronnen: Boerderij vandaag (Bv), Nieuwe Oogst (NO), De kleine verlossing (Kv), Vanellus (Vn), Landleven (LI), Melkvee Magazine (Mm), Boerderij Ambitie (BA), NRC Handelsblad (NRC), Leeuwarder Courant (LC), de Volkskrant (dV), Cow season (Cs), HI plus! (Hp)